

Golfen belyser hur arbetsmarknader fungerar

BOKANMÄLAN

Sedan länge har nationalekonomer ägnat en inte obetydlig uppmärksamhet åt sportens värld. Inte minst märks detta genom tillkomsten av tidskriften *Journal of Sports Economics*. Förklaringen till nationalekonomernas sportintresse kan sökas i flera faktorer. För det första möjliggör den rika tillgången på data att annars svårtestade teorier inom t ex arbetsmarknadsekonomi eller *Industrial Organization* kan bli föremål för noggrann undersökning. För det andra är naturligtvis idrotten i sig ett på många sätt fascinerande samhällsfenomen som det kan vara motiverat att försöka belysa med ekonomiska förklaringsmodeller.

Vad beträffar golfen är tillgången på data om intjänade prispengar och spelarnas prestationer och egenskaper särskilt god, vilket resulterat i många artiklar om denna sport i olika vetenskapliga tidskrifter i nationalekonomi. Stephen Shmanske har därför ansett tiden mogen att sammanställa resultaten från egna och andras studier om golf i en bok med den självbeskrivande titeln *Golfonomics*. Boken har flera dimensioner och ämnesområden som gör den intressant även för icke-golfare. Sambandet mellan lön och prestation och könsdiskriminering är några av de områden som boken tar upp. Shmanske belyser två sidor av golfen; dels den institutionella affärs-mässiga delen och dels användandet av golfstatistik för att testa nationalekonomisk arbetsmarknadsteori.

I den första delen av boken testas hypoteser som framförallt är av intresse för golfspelare eller andra specialintresserade. Dessa frågeställningar – som jag bara kortfattat berör i denna recension – handlar t ex om en spelares vikt och

längd har en positiv effekt på hur långt man slår bollen med en driver och ekonomiska aspekter av att sköta en golfbana. Författaren försöker bli mätbara marginalintäkter av en förbättrad kondition och ökad ”skönhet” (en punkt på ett indexmått) hos en golfbana och finner att denna inte är signifikant skild från marginalkostnaden. Detta resultat gör varje ekonom glad eftersom grundboken i nationalekonomi visar att optimal vinst erhålls då just marginalkostnaden är lika med marginalintäkter. Shmanske visar också hur långsamt spel kan uppstå på grund av dålig bandesign. Likt ett flödesschema beskriver han hur flaskhalsar kan uppstå på banan och att fel grupp kan anklagas för långsamt spel, när det snarare beror på designen av hålen.

Den andra delen av boken handlar om de professionella golfspelarna och deras arbetsmarknad i USA och det är denna del som är av störst potentiellt intresse för nationalekonomer. PGA och LPGA är herrarnas respektive damernas professionella organisationer där medlemskap vanligtvis krävs för att delta i deras golfturneringar. Golfspelarna skulle själva kunna organisera golftävlingar eller uppvisningsturneringar och själva förhandla om tv-kontrakt mm. Detta skulle dock skapa konkurrens mellan spelarna och intäkterna från sponsorer o dyl skulle pressas. PGA och LPGA har därför bildats som en slags kartell som förhandlar gemensamt för alla sina golfmedlemmar. Det här ger dem en monopolställning mot sina intressenter där optimalt pris kan tas ut. För att inte kartellen ska bryta samman kräver bli PGA och LPGA att deras medlemmar bara får ha begränsade sidointäkter, t ex vid spel i egna uppvisningsturneringar. Dessutom måste de bägge organisationerna se till att ha en stor progressivitet i sina prispengar för de bäst placerade i turneringarna. Om inte, finns risk att de bästa spelarna lämnar kartellen och

Stephen Shmanske:
Golfonomics, World
Scientific Publishing,
2004, 312 sidor, ISBN
981-238-677-7.

startar egna, för dem mer lönsamma, spelformer.

Shmanske frågar sig hur viktiga olika delar av spelet är och hur nyttigt det är att lägga träningsstid på de olika spelmomenten. Sambandet mellan intjänade pengar och skicklighet i de olika spelmomenten såsom drivelängd, precision (fairwayträffar vid utslag), puttning, bunkerslag och närspel har studerats och för varje delmoment har beräknats exakt hur mycket en ökad skicklighet medför i ökad intjäning. Resultaten visar bl a att drivelängd är viktigare än precision. Shmanske har även studerat golfproffsens träningsmängd i antal timmar på respektive spelmoment och analyserat hur detta är relaterat till deras skicklighet i dessa moment. Här visar resultaten att marginalnyttan av puttningsträning är störst. En timmes ökad puttränning i veckan leder till 0,25 färre puttar per turnering, vilket motsvarar 300-600 dollar.

Avslutningsvis tar boken upp samband mellan prispengar och prestation och huruvida kvinnor diskrimineras. Bland annat testas den sk turneringsteorin, där det är den relativa prestationen och inte den absoluta som avgör vilken ersättning (befordran) som tilldelas. Arbetstagare drivs av ekonomiska incitament och arbetsinsatsen blir högre ju högre ersättning som tilldelas för prestationsökningar. Enligt resultaten spelar golfproffsen bättre ju större prispengarna är. Golfspelarna presterar också bättre på marginalen ju närmare toppen de är, vilket förklaras av den icke-linjära relationen i prispengar.

För att undersöka förekomsten av diskriminering analyserar Shmanske sambandet mellan intjänade pengar per golfturnering och skicklighet i de olika

spelmomenten. Data påvisar här ett positivt korrelerat samband mellan intjäning och skicklighet. När det kontrolleras för mäns och kvinnors skicklighet i de olika spelmomenten visar resultaten att kvinnor snarare är *positivt* diskriminerade (dock ej signifikant) i antal intjänade dollar. Med andra ord tjänar kvinnor på att spela på sin egen tour, LPGA, snarare än på herrarnas, PGA, trots de lägre prissummorna på LPGA. Resultaten visar att män puttar bättre än kvinnor och eftersom denna egenskap är den viktigaste för båda könen så förklarar det en stor del av skillnaderna i intjänade pengar. Skillnaderna i puttningsskicklighet kan heller knappast förklaras med skillnader i muskelmassa eller vikt. Författaren uttrycker en liten förvåning över tendenserna till den positiva diskrimineringen. Frågan är om det dock är så förvånande då det torde finnas liknande samband i många andra sporter. Shmanske drar här inga paralleller till den övriga arbetsmarknaden, vilket han gör kring de flesta andra resultaten. Han nämner dock att rent principiellt är det LPGA som diskriminerar genom att inte tillåta män i sina tävlingar, snarare än PGA som har en klausul som uttryckligen förbjuder diskriminering på grund av ras, religion, kön eller nationalitet.

Boken går i kapitel efter kapitel igenom många frågeställningar med kringförklarande teori och presenterar olika regressioner och robusthetstester. Den är skriven på ett pedagogiskt och enkelt sätt. Frågeställningarna är seriöst behandlade men öppnar, som alltid, för nya frågor och idéer till framtida studier.

Tobias Lindqvist

Fil dr, ECON